

Verzet of verleiding: hoe gaan we de ontlezing tegen?

Tekst Blink

"Wie van jullie kent een kind tussen de tien en zestien jaar, dat met plezier leest?", vraagt Frederiek Weeda, onderwijsredacteur bij het NRC. Op de tribune van het OBA Forum schieten veel vingers de lucht in. Dat stemt hoopvol, want Weeda trapt hiermee een live debat af over de ontlezing onder jongeren.

Het Nederlandse leesonderwijs verkeert in crisis. De uitkomsten van het PISA-leesonderzoek logen er in 2018 niet om: 24 procent van de Nederlandse vijftienjarigen leest niet op het niveau dat nodig is om goed te kunnen functioneren in de maatschappij. En 42 procent vindt lezen zelfs 'tijdverspilling'.

Het nieuwe lezen

Initiatiefnemer van het debat is Jorien Castelein, algemeen directeur van leermiddelenontwikkelaar Blink. Om docenten te helpen het tij te keren, ontwikkelde Blink *Het nieuwe lezen* samen met wetenschappers, leraren en leerlingen. Door aan te sluiten bij de belevingswereld van jongeren, worden zij uitgedaagd om veel te lezen. Een van de uitgangspunten is een gevarieerde leesomgeving met vrije keuze – ook graphic novels, luisterboeken, films en YouTube.

Cultureel probleem

In zijn NRC-essay *Het Nederlandse onderwijs heeft een cultureel probleem* keek socioloog Eric Hendriks kritisch naar de vrije keuze die hoort bij de nieuwe aanpak voor leesonderwijs van Blink. Hij pleitte voor meer discipline en culturele weerstand, in plaats van meebewegen met trends zoals 'nóg meer groepsopdrachten en meningsvorming;

nóg dichter naar de belevingswereld van het kind; nóg meer zachte vaardigheden en minder harde kennis.' Castelein daagde Hendriks vervolgens uit tot een debat: hoe gaan we de ontlezing tegen, door verzet of verleiding?

Vallen en opstaan

In de OBA schuiven ook docenten Caroline Wisse en David Roelofs aan in het panel, en dan starten beide teams hun betoog.

Castelein verwijst naar de wetenschappelijke basis van de nieuwe aanpak: "Het begint met nieuwsgierigheid. Lezen is een zelflerend mechanisme: om beter te lezen, moet je het veel doen. Maar alleen als je geboeid leest, komen de processen in je hoofd op gang om een betere lezer te worden." Dwingen om te lezen kan omgekeerd een neerwaartse spiraal veroorzaken. Samen praten over wat je hebt gelezen blijkt ook heel effectief.

Volgens Hendriks bieden korte groepsopdrachten zelfs in de ideale lessituatie te weinig houvast voor nieuwe docenten: "Praten met elkaar

geeft onrust in al te drukke klassen. En het is lastig te controleren."

Roelofs vindt dat vooral de urgentie van leren lezen niet duidelijk is onder jongeren. Hij pleit ook voor 'een beetje dwang' bij de literatuurlijst: "Leren lezen is als fietsen: weg met de zijwieltjes, vallen is gezond."

Wisse ziet het als haar taak om leerlingen het nodige zelfvertrouwen te geven, vooral ná het vallen: "Door eerst succes te boeken met andere teksten, komen we samen uit de leerkuil." Zij vult aan: "Mijn leerlingen hoef ik niet te dwingen om te lezen, hun eigen nieuwsgierigheid zorgt voor focus."

De docent maakt het verschil

Er is ook een gemene deler: de ontlezing tegenaan vraagt met name veel van docenten. Een voorbeeld van een boekenpodcast met leerlingen wordt toegejuicht. Maar het echte leessucces begint op de basisschool, en daarvoor op de pabo. Iemand uit het publiek: "Waarom is de verplichte boekenlijst voor kinder- en jeugdliteratuur op vrijwel alle pabo's eigenlijk verdwenen?"

Het nieuwe lezen

Het nieuwe lezen is een nieuwe aanpak voor leesonderwijs in het PO en VO. Deze aanpak is in acht jaar tijd ontwikkeld door Blink in samenwerking met 500 leraren, 500 leerlingen en tientallen wetenschappers. Achtendertig bekende schrijvers, waaronder Adriaan van Dis, Ellen Deckwitz en Özcan Akyol, zijn ambassadeur van *Het nieuwe lezen*. **Meer informatie: blink.nl/het-nieuwe-lezen**

Succesverhaal
Ontdek
Het nieuwe
lezen

blink